

Zaslugom: SERPENT projekta/D.O.B. Džons, L. Levin, Odeljenje za biznis, inovacije i veštine Velike Britanije

Čuda morskih dubina

Da li ste imali priliku da gledate crtani film „Potraga za Nemom“, o avanturama ribe klovna koja kreće u potragu za svojim sinom? Ovaj film je jedan od mnogih koji nas inspiriše o okeanskim dubinama, netaknutim i fascinantnim predelima, prepunim čudnih oblika života ali i mnogim drugim čudesima!

Duboko more (okeanska prostranstva dublja od 200 m) je ogromno, mračno i nepristupačno, ali u njemu sve vrvi od života i prirodnih bogatstava. Tu možete pronaći naftu i gas koje koristimo za grejanje i u proizvodnji električne energije, ali i minerale i metale koji koristimo u našim mobilnim telefonima, i u baterijama. Možete čak napraviti nakit od dubinskih koralaa i drugih oblika života, a neke vrste bakterija i sundera iskoristiti u proizvodnji lekova.

Američki naučnik Endrju Turber, na čelu međunarodnog tima istraživača, dobio je zadatak da svetu ukaže na značaj morskih dubina, važnost zaštite i očuvanja. Ovaj tim navodi da su morske dubine važan resurs različitih vrsta riba, ali i da pomažu u uklanjanju ugljen-dioksida iz atmosfere. Klima na Zemlji se menja, jer naše fabrike, elektrane i automobili, oslobodaju velike količine ugljen-dioksida i ostalih gasova, u atmosferu, što doprinosi zagrevanju naše planete. Morske dubine upijaju i čuvaju velike količine ovog gasa, pa na taj način pomažu u smanjenju efekta globalnog zagrevanja.

Za većinu nas, morske dubine su nedostižna i nepristupačna mesta, koja utiču na nas na različite načine. Zato moramo da vodimo računa o našem odnosu prema moru, jer more pruža mnogo toga što koristimo u svakodnevnom životu, a i zbog toga što more čuva zdravlje naše planete.

Fun facts

Još neke neverovatne činjenice o morskim dubinama

Jedna od zanimljivosti o morskim dubinama su *hidrotermalni otvori*. To su područja na morskom dnu pokrivena strukturama u obliku dimnjaka, koji ispuštaju vrelu, mineralnu vodu, iz bogatog morskog dna. Oni su slični termalnim izvorima i gejzirima na kopnu, koji se javljaju na mestima vulkanskih aktivnosti. Oko hidrotermalnih otvora živi jedinstven životinjski svet, koji ne zavisi od sunčeve svetlosti, i kome pogoduje topla i kisela sredina oko ovih otvora. Jedan od interesantnih vrsta organizama je *džinovski cevasti crv* (može da naraste i do dva metra u dužinu), koji za razliku od drugih životinja, nema usni otvor! Ova vrsta se hrani uz pomoć bakterija, koje žive u njegovom telu (odnos *simbioze*).

U morskim dubinama postoje još mnogo čudnih i neverovatnih stvorenja kao što je na primer, *vampirski lignja*, koja ima izuzetno krupne oči – to su inače najkrupnije oči na Zemlji, ako se uporede sa veličinom tela ove životinje. Tu je i vrsta ribe iz Tihog okeana, *iglozub strašni*, koja ima tako velike zube da zbog njih ne može da zatvori usta. Fotografije ovih i drugih fascinantnih stvorenja morskih dubina možete pronaći na veb-stranici: <http://ocean.nationalgeographic.com/ocean/photos/deep-sea-creatures/>.

Kako možete pomoći u zaštiti morskih dubina?

Postoji mnogo načina da se sačuva okean ako ga održivo koristimo (to je mudro i efikasno korišćenje prirodnih resursa okeana, tako da oni mogu dugo da traju). Jedan od načina je da se smanji upotreba plastike, kao što je na primer korišćenje platnenih torba umesto plastičnih kesa, ili kupovina proizvoda sa minimalnom ambalažom kako bi se smanjio otpad na deponijama. Plastični otpad predstavlja veliki problem za živi svet okeana, jer ga neke morske životinje mogu zameniti za hranu. Plastika se našla i u najdubljem delu mora, stigavši u deo sveta gde mi, ljudi, nikada ranije nismo bili!

Drugi način da pomognete je da proverite da li jedete pravu ribu - dok neke vrste riba imaju zdrave populacije, druge vrste se prekomerno love. Ako izlovljujamo morsku ribu pre nego što se ona razmnoži, onda njihova populacija neće moći da raste. Ako izlovljujamo previše ribe, onda će njihove populacije da se ubrzano smanjuju. Prekomerni ribolov je još veći problem za riblje vrste čiji je životni vek veoma dug, kao što je atlantski narandžasti smuđ, koji može (ako se ne lovi), da živi oko 150 godina! U nekim supermarketima možete pronaći etikete koje će vas informisati o održivim vrstama ribe (više informacija o ovome možete pronaći na veb-stranici: <http://www.msc.org/cook-eat-enjoy/fish-to-eat>), tako da ako vodite računa šta kupujete, riblji fond će ostati sačuvan.

Na kraju, širite priču! Morske dubine su daleko od našeg vidokruga, tako da ljudi mogu lako da zaborave na njihovo postojanje. Recite svojoj porodici i prijateljima sve što znate o okeanu i pomozite im da saznaju koliko je važno njegovo očuvanje!

Ovo je dečja verzija saopštenja Evropske Geonaučne Unije (EGU) „Od crtanog filma Potraga za Nemom, do minerala – koja bogatstva leže u morskim dubinama?” Tekst su napisale Barbara Ferera i Sara Minot, za naučnu javnost recenzirali Endrju Turber i Džeron Ingels, a za korišćenje u obrazovne svrhe, Seli Deng. Verziju na srpskom jeziku priredila Marina Drndarski. Za više informacija pogledajte veb-stranicu: <http://www.egu.eu/education/planet-press/>.